

Womhaj Bóh!

Cizlo 12
21. mërza.

Lětnik 7.
1897.

Serbske njedzelske kopjenka.

Wudawaju so kóždu robotu w Šmolerjez knihiczišczetni w Budyschinje a so tam dostacž sa šchwórtlětnu pšchedplatu 40 w.

Njedzela Dkuli.

(100 lětny narodny džen kžězora Wylema Wulkeho.)

Mar. 8, 34.

Jesuf džešche: Šchtóž chze ja mnu pšhincž, tón sam so šaprej a wšmi šwój kšhiz na so, a kłodž ja mnu.

Džen wošebiteho šwjedženšeho wopomnjecža je ja naše nemške kžězorstwo pšhichol a nam so derje pšhisteji, so tajki džen šobu šwjeczimy w džakownym dopomnjecžu na wulkeho muža, kotrehož je nam Boža huada a dobrocziwošez wobradžila. Džen 22. mërza je so 100 lět minylo, so je so Wylem I., pruški kral a nemški kžězor, šyn krala Šjedricha Wylema III. a kraloweje Louižy, w Barliuškim hrodže narodžil. Daloko a šcheroško w Nēmzach a tež we wufrajach so tutón wažny džen šwjedženšy wošebendže. Šchto pať je, šchtož nam wutrobny šahori, so so tež my nad tym šobu wobdželimy, na wulkeho kžězora žiwjenje hladacž a jeho wopomnjecže mješ nami wobnowicž? Je jenož, so so šašo šwjebelimi na wulkich wušpěchach, kotrež měješche na krawnych bitwišczechach, hdyž wojowašche jako šbožowny dobyczet 1864 pšhecziwo danškemu ludej, 1866 na cžěškich šahonach a 1870/71 w Franzowškej, hdyž móžješche šebi 18. januara 1871 škóncžnje kžězoršku křónu na głowu štajicž? Woprawdže, Bóh šujes je jeho w tym wšchem wulzy jara wušbėhnył pšched wjele druhimi a wyšoko štajil, so budže so jeho mjeno tež w bėhu pšchichodnych lětitotekow w štawijnach šwěta jašnje šwēczič.

— Nam so wjele bóle pšhileži, so rošpominamy, šchto je nam jako wěrnny kšchěšczijan byl; a Bohu budž džak, so je tež w tutym nastupanju šebi pomnik cžješče a lubošče ja wšchě cžašy štajicž wjedžak, kotryž so rjenšcho a krawnišcho wušbėhuje, hacž wulkotny pomnik, kotryž so w tutych dnjach w Barlinje pšched kžězorškim hrodom jemu pošwjeczi. Tutón šaidže a špadnje w dolhim bėhu cžaša, ale tamny woštanje štajnje blyšczechaty hacž do kónza cžašow.

Šlota křóna je cžěžka a cžišcchi na głowu. To je tež našch njebočczički kžězor šhonicž dyrbjak w dolhim žiwjenju, kotrež je jemu Boža huada wobradžila. Mž pšchezo wješele a hladke šu pucze, po kotrychž maja wječhojo a kralojo kłodžicž, ale tu so husto wjazy kšhizow namaka, hacž pola jednorých cžłowjekow. — Jako bėšche kžězor Wylem 8 lět štary, knježachu šle cžašy w pruškim kraleštwje. Ššurowny, křewjelacžny franzowški kžězor Napoleon I. na to myšleşche, prušku móž rošbicž, a kralowšku šwójbu cžišczechješche na wšchě móžne wašchuje. Duž dyrbjješche wón jako džeczšo cžětacž a je 3 lěta dolho se šwojimaj štaršchimaj na paknóžnych mješach pruškeho kraleštwia pšchėhnywal w bojšczi a hrošy, so njeby šly nješpšchecžel šwój šly wotpohlad wufonjak. Š kak husto je so tehdom se šwojej šwěrnej, pobožnej maczerju na kolenach modlił a Boha prošyl, so by tutón cžěžki kšhiz wot nich wšak. Š Bóh šujes wušblyšcha proštwy štyškwinych wutrobow a wobradži jim jašo mērne cžašy a špokojne žiwjenje. Š šašo so na njebješach cžorne mróczele pošajachu, jako so w lěcže 1848 šamšny pruški lud pšhecziwo kralej a kralowškej šwójbje špjecješche,

a prynz Wylem dyrbjesche s kraja czełacz, so by so w Szendzelskej sam psched swojim ludom wukhował. Tu rěkašce tež: „šaprěj so sam“ a nješpominaj na šłóscze a njeđzał tych, kotrymž by dobrotu a lubošć wopokasał. Horze bylsy s jeho woczow padachu, jako widžesche a blyšesche, kať jeho lud hanjesche a so na njeho pschibłodžesche, a šcho dyrbymy prajicź k tamnym czeźkim a bylsow a kschizow polnym czařam, jako na wójniškich bitwišczech žalošne hubjeństwo widžesche, kotrež hluboke rany zylenu ludej bijachu! Ale Bóh je jeho zohnował, kať porědko žaneho cźłowjeka, so běšce wšchudžom s dobyczerjom na swojich pschecziwnikach; haj, so je k najwyschichim czeřcam pschischoł, kotrež móže cźłowjek dozpicź. Ale pschezo je so ponižny pošnal: niz mi, ale tebi, Šnježe Bóžo, budź czeřć a dźał! Nam wšchitkim je suate, kať wón po hobrskim bėdženju a dozpitym wulkotnym dobycžu pola Sedana swojej mandzelskej, kralowej, pišašce: „Kajke wobroczenje psches Bóžu huadu!“

Cźłowski nješcheczel chzysche jeho šahubicź a šanicicź, ale Bóh Šnješ je wšchitko k lepšchemu wobrocził. A jako wón na wjeršchtu blyšczechateje krařnosće a mozy stejesche, lubowany a czeřczeny wot swojeho luda a wot zylcho šwěta khowaleny a wobdžiwany, hlaj, duž šchori jeho jeniczi byn, našlėdnik jeho tróna a mozy, rjekowski kronprynz Bjedrich; a 91 lět starý šchedziwz dyrbjesche so na šmjertne ložo lehnyć s tym pschewědczenjom, so jeho w najlěpschich lětach stejazy herba bórny w šmjerczi po nim pschindže, prjecź wšaty psches žalošnu, nješahojomnu khorosć.

A wšchitke tute kichize je Wylem I. s pobožnym podacžom do Bóžeje njeuwšlėdženeje rady nješł, s wěrjazym pohladanjom na teho, kiž je ja naš wšchitkich šwój kichiz na so wšal, haj, škóncznye na kichizu ja naš wumrjel.

Czim wjetšchi kichiz, czim bliže k Bohu,

W kichizu pytašch njebeša;

Kiž k hrěšcnej harje staja nobu,

Czi wot Boha so šaběža.

O derje temu šawěšće,

Kiž špytany w kichizu je. (3. hl. I. 452).

Šcho pak my nětko s teho wuknjemy a šcho nam žiwjenje njeboćicźkeho wulkeho khezora k wutrobje wjedže? S přenja to: Bóh sezele kichiz na kóždeho cźłowjeka, na wyšokého kať derje kať na niškeho, na mózneho kať na šłabeho. Ale to praščenje, kotrež Ješuš štaji, je to: Chzešch ty ja mnu hicź? W tym leži wařnosć, so ma cźłowjek šwobodnu wolu, hacź chze abo niz. Tuto praščenje pak štaji Šnješ Šhrystuš pschezo s nowa šašo na tych, kotřiž chzedža do Bóžeho kraleštwu šancź; a porok, haj, najwjetšchi porok by škóncznye byl, kotryž šebi šami cziwicź dyrbjeli, hdy bychmy nimo njeho a s tym do našeho wěcžneho štaženja bėželi.

Kedžbujmy jenož na tuto: Chzešch ty? Cźłowjek móže po tajkim chzycź abo nochzycź; w tym leži jeho wyšokosć, w tym pak tež wulke šamolwjenje. Na tutych „chzešch ty“ móže a dyrbi so wón pošbėhnyć, psches to pak móže so wón tež šanicicź; pschetož my wěmy, špošnajemy, kať je psches šamšnu winu w naš wšchitkich malo czišćeje a šwjateje wole. S druha pak widžimy s tuteho šłowa, so je Ješuš nam pucź k šbožu pokasał a po nim prjedy naš šchol. „Šhodź ja mnu!“ Kať lubošnje wón tu naš wabi! Wón naš njecha pscherećecź abo naš šjebacź, wón njecha nam něšcho pošćicźicź, šchoť je šwonkownje lubošne,

s nutškach pak šurowe a šranjaze; ně, šjawuje nam wón praji: mój kšód njebe lohki a tež wašch pucź na šemi dže psches wjele žalosćeje a hubjeństwa; šchoť pak so ke mni dzerži, budže šbožny a pschewinje. Duž prjecź se wšchej malowěru a malokhroblosću! „Ješu, prjedy dži nam tu na šemi!“ Potom pak tež nam lubošnje kšinczi:

Wjedź naš sam šwój pucź,

Ješu, ty naš wucź!

Wjedžesch naš po czeřkej czeri,

Daj trošcht nam we žiwej wěri!

Wotewr junu sam njebeja wrota nam!

M. Kšencź-Wjelecžanski.

Šhezor Wylem I.

Š 100 lėtnemu wopomnjeńskemu dnjej jeho naroda.

I.

Jako mlody prynz, kral a khezor.

Šenje drie so hišcže w šwětnych štawisnach podalo njeje, so na štolėtnym narodnym dnju pruskeho krala a němskeho khezora w lubošczi, w šwěrnosćczi a dźakownosćczi zylly lud šjednoczeny šteji. A wěčeje ma našch lud dobru pschicziwu k tajkemu horjazemu dźakej. Pschetož tute 100 lět by drie cžemne, ale tež jašne a wařne lėta ja našch zylly lud — a wšchitko, šchoť je so w tym czařu podalo, s wořobu naškeho přenjeho khezora šwišuje. S nim je našch lud dele šchol do nozy, s nim pak je tež so pošbėhnył na rjanu krařnu horu, na kotrež nětko šjednoczeny šteji. W nim je našch lud Bóžu huadu a wodzenje šjawnje psched woczomaj widzil.

Alle Bóh tón Šnješ wša tež teho muža, kotryž dyrbjesche to wšchitko dokonjecź, do dolkeje czeřkeje šchule w jeho mlodosćczi.

22. měrza 1797 so w Barlinje našch nješapomnity khezor jako prynz Bjedrich Wylem Ludwik narodzi. Wón běšce 2. byn tehdomniškeho pruskeho kronprinza Bjedricha Wylema, kotryž pak bu hišcže w tym šamym lėcže našlėdnik swojeho nana na kralowškim trónje. Štarschej swojej džěczi w šwěrnej lubošczi wotcžehnjeshčaj a tónle mily wodych štarschiskeho doma wotpoczowašce cžoply na jeho zyllym žiwjenju, a my jeho pošdžišcho widžimy jako rjanu pschillad šwěrneho nana w jeho šwójbje. Přenje lėta jeho džěczištwu so měrne a wjeřeke minychu. Bórny pak pschindžechu czařny pruhowanja ja našch wótžny kraj, wořebje ja kralowštu šwójbu. Franzowšoj pod Napoleonom so nuts dobywachu. Pola měšta Šena Napoleon pruste wójško šbi. Napoleon chzysche krala do najwjetškeje cžěšnosće šahnacź. Kralowa dyrbjesche je swojimi džěczi cžeknyć — najprjedy do Škónigsberga, hdžež wona czeřko na hėžu khorosć šchori. S lubowanej šmjercź khoraj maczerju pak dyrbjachu džěczi hišcže dale wuczeł pytać — hacź do Memela. To bėchu šrudne czařny. Pruski kral dyrbjesche so Napoleonej poddacź a do jeho šadanjow šwolicź. Škóncznye w januarje 1808 so kralowška šwójba do Škónigsberga wróci a hacle 1809 jašo do Barlina šacžehnichu. Šwěrna kralowa, jeho macž po tym czeřkim czařu wjazny dolho žiwa nje-wosta. Mlody prynz dyrbjesche 19. julija 1810 pschi šmjertnym ložu lubowaneje maczerje štejecź; — wón widžesche jejne šmjertne bėdzenje, kať běšce jej rudzenje wo wótžny kraj žiwjenje pschikrótišćilo a potom wón wótije płaťajo na kolena padže a s horzymi šyljami ruzny lubeje njeboćicźkeje maczerje macžesche. Tajke hodžiny bėchu kať našlėtny šmjersk w jeho mlodosćczi.

W lėcže 1813 so Pruszy w šwajšku s Awštrijškej a Ruřowškej pschecziwo Napoleonej šbėhnychu a jeho s hory jeho mozy dele štorcžichu. Jako jeho nan w šapoczatku 1813 šwój lud wolašce k tutej wuřwobodnej wójnje s tym šłowom: „S Bohom ja krala a wótžny kraj!“ by mlody prynz najradšcho šobu cžahnył, pschetož wón běšce wšchón šahorjeny ja wojeřstwo wot swojeho džěczištwu šem. Bóh dže běšce jeho tež k temu poštajił, so dyrbjesche wulke a wařne wójny wjeřć. W pschichodnym lėcže bu jemu tuto horze šadanje dopjeljnene a wón so hižo 27. maleho rózka w bitwje pola Bar-sur-Albe jako šmužity njebojany wojak wopokasałwšchi přenje wuřnamjenjenje — želežny kichiz — došta. Tehdom wón tež přeni krocź město Paris wohlada a s boka swojeho nana do njeho šacžahny. Šso domoj wróciwšchi bu mlody prynz kon-

firmitowani. Wón zo we wojeńskich a druhich wědomojskach pilnje dale wudospolnješe. W lécze 1829 stupi wón do šwjateho mandželstwa je Saksko-Weimarskej prynzešnu Marju Luisu Augustu. Wy šmy wšchitzy šlyscheli wo tym šbožownym mandželstwje, kotrež tej šwěrnej wutrobje nimale 60 lět šjednoczi.

7. junija 1840 semrje jeho nan, a bratr Bjedrich Wylem IV. na pruski trón stupi. Dofelž pak tón žanych džězi njemějesche, Wylemej jako herbje tróna „prynzej Pruskeje“ narjeknychu. Bohu žel jeho bratr praweho dara njemějesche w tamnym njeměrnym čašu lěta 1848 knježerstwo kručje w rukomaj džeržecž. Prynz Wylem šwojemu bratrej w tych čezkich dnjach šwěru k bokej štejesche, ale runje to bě ja njeho š nješbožom. Pšchetoz šběžkarške hromady luda, kotrež mlodeho prynza ja rošbudženeho fruteho muža šnajachu, w nim šadžewf dopjeljenja šwojich žadanjom pš- šnachu a chzychu jeho wotštrowicž, haj woni šo šamo do jeho hroda do- bychu. Duž dyrbjesche tón šwěrnny muž runje na šwojim narodnym dnju 1848 do Šendžel- škeje čezknyč. To běšche hubjenny džat jeho luda ja jeho šwěrne džělo a ja jeho wótcžinstu lubošč. Šakle podolhich njedželach móžesche šo šašo domoj wrócžicž — ale Bohu žel tehdom hiščeže š molom wšchudžom w našchim wótznyim kraju mēr nje- běšche. W Badenskej běchu šběžkarjo knježerstwo na šo torhnyli a Baden- ški wóšwodca běšche čezknyč dyrbjal. Ščtó móžesche pomhacž? To běšche jedny hlóš: To móže jenož prynz Wilem. Wón wóššo pšchecžiwšo šběžka- rjam wuwjedže a ja 6 njedžel běšche šběžk pod- škóčženy a Badenska mějesche šašo šwojeho štareho knježerja.

Šdyž běšche wón 3 lěta šwojeho šhoreho bratra w knježenju šastupował, wón po jeho šmjercži 2. januara 1861 na jeho město šstupi. Tón prynz běšche pšches wšchelake pruhowanja šwojeho dotalnego žiwjenja wot Boha šnutškwonje derje pšchihotowany ja to wulke powołanje, ja kotrež běšche jeho Wóh na wječžoru jeho žiwjenja wušwolil, šo by dokonjal, ščtóz běšche Boža rada ja našch lud a wótzny kraj woššamknyła.

Wulke a wažne škutki na njeho čačachy. Tši wulke wóšny mějesche wón wješč. Teke wóšny, kotrež wón jako rycerski kral a našhonjenny wojał krašnje pšchemjedže, mējachu wulku wažnosč ja našch wótzny kraj. 1864 štejesche jeho wóššo w Šleswig- Šolsteinje a 1866 w Čžeskej na bitwiščežu. Najwažnišcha pak běšche ta wulka wóšna 1870/71, kotruž wšchitke ludy našcheho wótzneho kraja pod jeho wodženjom pšchecžiwšo Franzowškej wje- džichy. Pšches nju móžesche šo žedženje, kotrež běšche wjele wu- trobow lětaštotetki napjelniło, šo dopjelnicž. Ša wam njetrjebam wo wóšnje šamej powjedacž, pšchetoz na nju šu naš 25lětno wopomnjeńške dny tamneho wažneho čaša šakle pšched krotkim wrócžo pokajale. Najwažnišchi džěš w tutymaj lětomaj 1870 a

1871 kaž ja našch lud, tak tež ja tehdomnišcheho krala Wylema běšche 18. januar 1871. Tehdom šo tamna bajka dopjelni, kotraž šo wo kžěžorje Barbarošy powjedajše, šo wón w horje Šnyššhäuser špi čačajo, šo móšl šašo jako němški kžěžor wotucžicž. Šdyž tež kžěžor Barbarošja wot mornych štanyl njeje, ta myšl w tutej bajzy wuprajena šo 18. januara 1871 dopjelni. Našche ludy šo šjed- nocžichy k němškemu kžěžorstwu a pruski kral Wylem bu němški kžěžor. W šwjatocžnej šhromadžisnje w Versailles šo tón wažny škutk dokonja. To běšche narodna hodžina našcheho šjednocženeho wótzneho kraja. A ščtó je, kotruž je tónle škutk dokonjal? Našch nješapomnity kžěžor Wylem — a jemu k bokej jeho kanžler Bismark, na kotrehož šabhecž njemóžemy, šdyž wo kžěžorje Wylemje rēcžimy.

Móžue a šylue běšche němške kžěžorstwo štanulo. Nětko pak šo wo to jednašche, tón nowy twar na dobrym šašožu wotwjerdžicž a šnutškwonje wutwaricž. Šdyž běšche to hižo wulke žohnowanje, šo běšche nam w kžěžorje Wylemje twarišti mišchtr našcheho němškeho kžěžorstwa wo- bradženny, je to teho runja wošebita hnada Boža, šo běšche tón šamy muž k temu powołany dołhe lěta hiščeže nowotwarjene kžěžorstwo šam wodžicž. Ššwój lud w mērje wob- šbožecž, wšchitke wob- štejnosčje štrowe a prawe wutwaricž běšche tón nadawł, kotruž je š wulkej šwěrnosčžu dopjelnil. Ša wšchitke štany mějesche wutrobu a wšchitkim chzyšche pomhacž; wo- šebje ja džělacžerjom je šo šwěru štaral a k tym šakonjam, kotrež šu šo k jich polóženju wudale, je wón naštorč dal. Wón mějesche, mjehku šmilnu wutrobu, kotraž nišš šwojich poddanow šobu čžujesche. Někotra šrudna wutroba, kotraž šebi žaneje rady wjazzy nje- wjedžesche, šo na njeho š proštwu wobrocžiči. Šušto bychu ludžo, šdžez by wón nimo jěł, š tajšimi proštwami štejel a je- li šo by tajka proštwu něčajše prawo mēla, by tež kžěžor rad lubje pomhāl.

Šdyž běšche jeho wot- pohlad, šo by mēr w kraju šdžeržal, tak chzyšche tež mēr je šušodnymy ludami mēčž Šemu temu milemu

Kžěžor Wylem I.

šchědžiwzej na tym ležesche, šo by šwojemu ludej mēr šdžeržal. Wón pytašche pšchecželštwšo druhich europiškich knježerstwow, kaž daloko šo to hodžesche, Š Štalskej, kotraž běšche pod kralom Wiktorom Emanuelom jako kraleštwšo nowe poštanyla, šwjasa wuški šwjast pšchecželštwša. Tajki pšchecželny šwjast hajesche tež š Awštrijškej a Rušowškej. Wošebje ja tym štejesche, šo by Němška š Rušowškej w dobrym pšchecželštwje šjednocžena woštala, šo njeby k žanej wóšnje bjes tutymaj ludomaj došchlo. To běchu tehdom krašnje šnamjenja mēra, šdyž šo čži tšjo najmóžnišchi kžěžorojo šwēta, němški, awštrijški a rušowški jako dobri pšchecželjo šettachu. A to tež nam našcheho lubowaneho kžěžora jako lubowarja mēra po- kašuje, šo wón na pošhlnjenje našcheho wóšška džělašche, šo njeby šuano Franzowška šebi šwēřila, šašo woheń wóšny bjes našch lud čžičknyč.

Tak widzešče wón s radošću, kak khezorstwo tyje a rošče. Ale tež horjo a srudoba pschindžeshtej.

Dwójzy so mordakškej ruzy pschecziwo njemu sběhnyšhtaj; ale psches Božu hnadu bu wón salkhowany. Prjedy hač so jemu kłbucžko žiwjenja khowašče, dyrbesche hišče widžič, kak jeho

Khezor Wylem 9 lět stary.

lubowany byu do czežeje khorošče padže, so žana nadžija njebešče. To bešče czežko sa stareho khezora, hdyž dyrbesche bebi prajič, so by tež dny lubeho byna, na kotrehož bešče s wulkej nadžiju hladał, krotko wotmērjene. Ale wón tež tu srudobu s wulkej sežerpliwosću njebešče. Sako wón 22. mērza 1887 swój posledni 90-lětny narodny džen swjeczešče, nješteješče jenož našch žyly lud s džaknej wutrobu jemu sbože pschejo psched jeho thronom; ne žyła Europiška bešče sastupjena; 85 wjērchow jemu swoje wutrobne sbožopšhecža wuprajichu. To je dobre dopokajmo, sčto je khezor Wylem byl a dokonjal a kajke plody je jeho lubošč k mērej na wjeczoru jeho žiwjenja žnjala. (Skōncenje pschichodnje.)

Wichelake s bliska a s daloka.

Wulzy jara swjehelaza je powjesč, so netko twar Maczič-neho domu so w bližichim čašu sapocznje, kaž je so to w hłownej shromadžijnje Maczižy Sserbsteje brjedu tydženja wobsamknylo. Sutry so nadžijomije salkadny kamjen položi a potom so tež wēšče twar hnydom sapocznje. N hdyž našchi Sserbja widža, so so narodny twar se jemje sběha, potom tež wēšče hišče horlwišcho swoje dary nam wobradžuja.

Pschezo sažo slyšchimy, so na serbskich wučerjach w našchich Sserbach pobrachuje. To je jara srudnje, pschetož to je tola najwažnišče sa našche serbske džeczi, so bychu wot serbskich wučerjow rošwuczenje dostale. Ale serbszy starschi so wudawkow boja, kotrež na nich čakaja, hdyž swojich synow na schulu dadža. A temu pak mamy tola towarštwu k pomogy studowazeje mlodosče, kotrež se swojej podpjeru khdym starschim k pomogy steji. Ale kaž so sda, je so w našchich Sserbach sapomnilo, kajku wulku wažnosč ma tole towarštwu sa pschichod našcheho luda. Pschetož hdyž wšchal tole towarštwu po swojim nadawku a samoženju skutkuje, kaž prjedy, wone tola tu khwilu kaž so sda w čichim kucziku wot Sserbow malo wobkēdžbowane steji; pschetož runje samožičišchi Sserbja, kotšž mōhli runje tutemu towarštwu a s tym pschichodej našcheho žylyho serbskeho luda lōhko pomhacž, so malo sa nim prashēja a nješju žnawo ani sobustawy towarštwu. Duž lubi Sserbja njesabudžny na tole wažne towarštwu; pschinoschť sobustawa na lēto njewučžini wjazy hač 1 hriwnu a sčtož chze do teho towarštwu sastupič, trjeba to jenož swojemu knješej duchownemu wosjewič. N njeje dobre duchowne sastaranje našcheho luda najlēsche rukowanje sa pschichod?

Wulkotnje budže so wopomnjeniški džen stolētneho naroda khezora Wylema po našchim žylym wōtžnym kraju swjeczicž.

W Barlinje budža so wjērchojo nimale wšchitkich statow seičž, so bychu s khezorom tutōn wažny džen swjeczili. Na swjedženškim dnju ma so pomnik khezora Wylema w Barlinje swjatocznje powjeczicž. We wšchitkich Božich domach budže so njeđzelu we prēdowanjach spominacž na khezora Wylema I., kotrehož je Bōh našchemu ludej pōžlał, so by narody našcheho luda sjednoczil a natwaril sažo nēmške khezorstwo. Sow placzi to kłowo, kotrež bešče tež to kłowo našcheho lubowaneho khezora Wylema I.: „Bōh bešče s nami! Semu budž czešč!“

Bože wobarnowanje.

Khdny muž s M. scžehowaze powjeda: Skał swēru bebi Bōh tōn Knjes tež na swoje najkhdusche džeczi myšli a kak je jim wōšebje w hodžinach spytowanja blisko, bym psched krotkim shonił. — Sapocžatk smy buch s wulkeje fabriki, kotraž wjazy njeđzesešče s wjele stami dželaczerjom, kiž mējachu s wjetšcha žonu a džeczi, s džela puscheženy. Dželo pytajo wot jeneho mēsta do drugeho čahach, hušto do wulkeje nusy, našhonič pak tež, kak Bōh tym swojim hnadnje pschepomha.

Sedyn džen ja sprōžny a hlōdny do jeneje wšy pschindžech; ja do rjaneje khezje (to bešče fara, kaž posdžičcho shonič), sastupich a wo jstwine powocžinjene durje klapach. Nichtō nješlyšesche; ja džech won a čahach, hač. nēchtō pschindže. Wšchitto čičhe wosta, nichtō so njesdasche doma byč. — Tam pak wišasche stoty čahnik s rjecžasom. Sa wšchōn prosty na čahnik hladach. — „Wšmi jōn rucže!“ mi hlōb do wucha sčepasche, — „potom bež, sčtož mōžejch, pschedaj jōn židej a tebi je pomhane!“ — „Nē, nē“, we mni wolasche, „kak mōhl bebi s tajkim hrēchom dušchu wobčezicž?“ — W tymle czežkim bēdženju bešče mi, kaž by so na dobo Bōh luby Knjes s mojimaj starschimaj a wučerjemij bješe mnje a tōn čahnik stupil; ja so wottoržech a s čičheho doma khwatach, kaž khetšje mōžach. — W kšuhodnym twarjenju so woprajach, sčto to s tej prōšdnej khezju je. „Prōšdna?“ so žona mlodeje holzy, kotraž tam stejesche, woprašča, „njesku tvoji knježa domach?“ „Nē!“ ta nastrōžena wotmolwi, sararjezy by do M. schli a ja bym jow kusl stejo wostala!“ — „Duž džicže tam hnydom“, ja k tej džowzy prajach, „ja bech tam žyly khwilku wō jstwe, Wy džē seže wšchitto wocžinjene wostajila. Sa Waš proschu, nječžinče to wjazy! Tu džē mōhlo so nēsčto kradnyč a potom Wy njebyščeže jenož to paduchštwu na swēdomnju mēla, ale tež teho njesbožowneho čłowjeka!“

Dale ja ničō njeprajach, ale ta žona mje pschecželniwje s jēdžu a picžom wōšchewi a jako po khwilzy ta holza won pohlada a powjedasche, so je w farje wšchitto w rjedže, — kak džakowach ja so w čichim lubemu Bohu, kotryž mje wobarnowa, so njebech psches moje samoženje spytowany.

Nēsčto k rospominanju.

Se twoja wšchēdna modlitwa podobna modlitvam Jesužowym?

Daliske dary sa wbohe armeniske žyroty:

M. M. w B.	3 hr. — np.
M. s Teschiz	2 " — "

S Budesčanskeje wōšady;

Michal Aruschwiza s Wulkich Debšez	2 hr. 50 "
Mugust Nachlowz s Wulkich Debšez	2 " — "

Wšcho hromadže: 9 hr. 50 np.

W mjenje wobohich žyrotow so wutrobny džak praji

J. Gōlcž, farač.

„Pomhaj Bōh“ njeje jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wšchēch pschedawarňjach „Sserb. Nowin“ na wšach a w Budyšchinje dostacž. Na sčtwōrcž lēta placzi wōn 40 np., jenotliwe čičla so po 4 np. pschedawaju.